

Anatol Petrencu, *Ucraina în flăcări*, Chișinău, Tipografia „Balacron”, 2024, 179 p., ISBN 978-9975-66-795-1.

Lucrarea doctorului habilitat în științe istorice, profesor universitar Anatol Petrencu, oferă o analiză detaliată a situației de facto din Ucraina, atacată mișelește de către Federația Rusă (FR). Studiul se bazează pe o cercetare minuțioasă și o analiză aprofundată a mai multor surse de documentare și informare referitoare la războiul din Ucraina, inclusiv publicații ale autorilor și editurilor din Ucraina, FR și alte state europene.

Este o lucrare bine argumentată, ce oferă o perspectivă importantă de cunoaștere a evenimentelor, contribuie la înțelegerea mai profundă a conflictului și a dinamicii politice din regiune. Fiecare detaliu expus în lucrare este relevant pentru a asigura o coerență și un impact asupra cititorului în procesul de expunere. Lucrarea este bine structurată și cuprinde abrevieri, introducere, trei părți, concluzii, nouă anexe și un indice de nume.

În „Introducere” (p. 7-8), de la bun început autorul menționează asupra faptului că la ordinul lui Vladimir Putin, președinte al FR, pe data de 24 februarie 2022 forțele militare ruse au invadat Ucraina declanșând un război de proporții mari.

Autorul oferă o analiză detaliată a războiului din Ucraina și a impactului acestuia asupra relațiilor internaționale, inclusiv asupra Spațiului Românesc. Astfel, studiul include o prezentare a contextului istoric al conflictului, a motivației Rusiei pentru intervenția sa militară și a implicațiilor acesteia asupra securității regionale și globale. De asemenea, autorul analizează reacția comunității internaționale și implicarea diferiților actori în medierea conflictului.

Prima parte a lucrării, intitulată sugestiv „Ucraina în flăcări”, care este de fapt și titlul acestei lucrări, este structurată pe trei capitole (p. 9-34) și poate fi comparată prin analogie cu denumirea filmului „Odessa în flăcări”, o coproducție a cinematografului româno-italiene din 1942. În această peliculă cinematografică ne este prezentată drama refugiaților din Basarabia, sunt dezvăluite imagini șocante despre ororile comise de trupele sovietice de ocupație împotriva basarabenilor în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.

Titlul propus de autor, „Ucraina în flăcări”, adaptat la situația actuală a Ucrainei, redă drama poporului ucrainean, care parcurge același drum al umilinței și suferinței din cauza războiului nemilos declanșat de FR contra Ucrainei prin care au trecut și românii basarabeni.

În primul capitol, „Aspecte metodologice ale studiilor”, se evidențiază importanța analizei corecte a surselor istorice, a documentelor oficiale și a declarațiilor publice pentru înțelegerea contextului și a evoluțiilor relațiilor internaționale. De-a lungul istoriei URSS și apoi FR au avut o serie de angajamente internaționale, tratate și acorduri cu diverse state care au influențat evoluția relațiilor internaționale și politica externă a acestora.

Un astfel de tratat a fost Actul final de la Helsinki din august 1975, al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa. Statele semnatare s-au obligat oficial să nu recurgă la forță sau la amenințarea cu forța împotriva altui stat participant, să respecte integritatea și inviolabilitatea frontierelor, să nu se amestece în treburile interne ale altor state (p. 9-10).

După destrămarea URSS, principiile de inviolabilitate a frontierelor și neamestec în treburile interne ale altor state au fost extinse și asupra fostelor republici unionale. Prin tratatul de constituire a Comunității Statelor Independente (CSI, 1991), granițele dintre ele au fost recunoscute internațional ca fiind frontiere ale noilor state suverane și independente. Între Ucraina și FR au fost stabilite relații diplomatice cu deschiderea sediilor ambasadelor la Moscova și Kiev.

În ianuarie 1993, la Minsk, a fost stabilit Statutul CSI, prin care s-au stipulat principiile ce stau la baza activității acestei organizații internaționale, FR confirmând acest principiu și recunoscând inclusiv frontiera cu Ucraina. În 5 decembrie 1994, la Budapesta a fost semnat un Memorand între Ucraina, SUA, Marea Britanie și Federația Rusă, cunoscut ca Tratatul de neproliferare a armelor nucleare. În schimbul cedării către FR a armelor nucleare sovietice rămase pe teritoriul ei, Ucraina a primit din partea statelor semnatare garanții de securitate a independenței, suveranității și inviolabilitatea frontierelor sale (p. 11).

În același timp, la 31 mai 1997 este semnat Tratatul de prietenie, colaborare și parteneriat între FR și Ucraina, care prevedea „respectarea integrității teritoriale a părților semnatare și inviolabilitatea frontierelor sale”, iar la Kiev, pe 28 ianuarie 2003 este semnat de președinții celor două state Tratatul cu privire la frontiera de stat între FR și Ucraina, ratificat în 2004 de parlamentele ambelor state (p. 13). Dar, în condițiile războiului hibrid promovat de FR împotriva Lumii civilizate, un important principiu în relațiile internaționale, cel al neamestecului în afacerile interne ale altor state, a fost încălcat de Rusia. Autorul lucrării menționează că a utilizat pe larg metoda comparației, atât a timpului prezent cu trecutul FR și cel al Ucrainei, cât și comparația istoriei FR și a Ucrainei cu istoria altor state și alte fapte asemănătoare războiului agresiv al FR împotriva Ucrainei (p. 14).

În cel de-al doilea capitol, „Aspecte istoriografice ale cercetărilor”, autorul scoate în evidență istoriografia relațiilor ruso-ucrainene care poate fi împărțită sugestiv în trei perioade:

a) de la instalarea lui V. Putin la putere și până la anexarea Crimeii (2000-2014);

b) între anexarea Crimeii și declanșarea războiului dintre FR și Ucraina (2014-2022);

c) publicații apărute în decursul perioadei ostilităților militare (2022-2024).

Lucrările apărute în cadrul primei perioade scot în evidență polemica cu privire la istoria rușilor și istoria ucrainenilor privită din optica pretinsă a fi a unui singur popor sau popoare diferite, relatată și expusă de autori ruși și ucraineni.

Scriitorul ucrainean Andrei Kokotiuha, în lucrarea „De ce ucrainenii nu sunt ruși”, a explicat și a dat răspuns la această întrebare, a scris despre polemica privind moștenirea istorică pe subiecte delicate precum personalitatea scriitorului ucrainean Nicolae Gogol, care a scris în limba rusă, dar întrebarea retorică a autorului așa a și rămas nesoluționată: moștenirea sa literară aparține de cultura rusă sau ucraineană?

În contrariu cu cartea semnată de președintele Leonid Kucima, „Ucraina nu este Rusia”, apare cartea lui Serghie Sidorencu, „Ucraina este Rusia”, care a încercat să demonstreze că rușii sunt un popor unic format din trei entități: ruși, beloruși și ucraineni, că Ucraina e de fapt Rusia și trebuie să formeze un singur stat.

Autorii Maxim Kalașnikov și Serghei Buntovici, în cartea „Ucraina independentă. Falimentul proiectului”, au încercat să demonstreze că ucrainenii au creat un mit conform căruia ei nu sunt ruși, ci o națiune deosebită, cu istoria, cultura și limba lor. Națiune care întotdeauna a dorit să-și formeze propriul stat, dar căreia cineva din afară îi împiedică să-și realizeze acest obiectiv.

Istoricul canadian de origine ucraineană Serghy Yekelchyk, în publicația sa bazată pe istoriografia occidentală, „Istoria Ucrainei. Constituirea națiunii contemporane”, a promovat câteva aspecte interesante. Actualul stat Ucraina este produsul eforturilor unui proiect național de formare a națiunii ucrainene și de constituire a unei patrii naționale. Predecesoarele state ale Ucrainei contemporane s-au format datorită mobilizării naționale în timpul destrămării Imperiului țarist și a destrămării Uniunii Sovietice (p. 16-17).

În această perioadă sunt scoase de sub tipar lucrări, autorii cărora au analizat venirea la putere a lui V. Putin, cu impunerea imaginii și a politicii acestuia în interiorul Rusiei și în afara statului rus. Printre aceștia evidențiem scriitoarea Anna Politkovskaya, cu lucrarea „Rusia lui Putin”, în care a fost examinat comportamentul și politica promovată în privința nerespectării acestuia a libertăților cetățenești și a legislației FR. Autoarea a combătut imaginea pozitivă a lui V. Putin creată de mass-media occidentală și a suprapus-o cu forța armată militară rusă, celei de securitate internă și a războaielor purtate de FR în anii 2000-2014.

Pe baza discuțiilor personale și a relațiilor amicale deținute de Alexandr Korobko și Chris Hutchins cu președintele FR, personalitatea lui V. Putin, politica lui internă și externă au fost examinate și expuse în cartea „Putin”. Aceștia l-au prezentat în lumini pozitive, fiind considerat un om „cu capacități deosebite”, „salvatorul națiunii” care a „ridicat” țara din ruinele economice, fortificând la ruși sentimentul propriilor demnități.

Cercetătorul francez Jean-Sylvestre Mongrenier, în lucrarea „Rusia amenință oare Occidentul?”, vine să completeze concluziile anterioare enumerate de Anna Politkovskaya că în Rusia s-a instaurat un regim politic autoritar numit „sistemul Putin”, bazat pe sistemul de clanuri și de oameni proveniți din structurile de forță represive „siloviki” (p. 18-19).

Lucrările apărute după anexarea Crimeii de către Rusia scot în evidență studiile cu referință la noile relații ruso-ucrainene. Mare parte din acestea au justificat anexarea Crimeii și politica expansionistă a Kremlinului. Constantin Dolgov, autorul monografiei „După Putin”, consideră că Putin a realizat o suprasarcină – restabilirea statului, a funcționării și capacității lui de muncă, principalul instrument de satisfacere a așteptărilor populației.

În această ordine de idei, ziaristul italian Giulietto Chiesa, autorul cărții „Putinofobia. Rusia contemporană și angoasele Occidentului”, deși locuiește în Occident, critică dur lumea civilizată occidentală, încearcă să demonstreze că Rusia lui Putin s-a ridicat ca o stăvilă împotriva agresiunilor Vestului, care deținea monopolul asupra forței până la venirea la conducere a lui V. Putin. Acest monopol a luat sfârșit odată cu intervenirea în forță a Rusiei în Siria. Acest putinist care a prezentat în mod denaturat și exagerat de-a lungul timpului realitățile din Rusia, prin acțiunile sale a încurajat politica expansionistă a conducerii FR, a justificat politica externă și anexarea Crimeii, susținerea de către FR a separatiștilor din regiunile estice ale Ucrainei.

Autoarea Anne Garrels, în cartea „Țara lui Putin. O călătorie în Rusia reală”, stabilită în orașul Celiabinsk, a studiat mentalitatea, comportamentul, cotidianul și modul de viață al rușilor din acest oraș siberian. Ea vine cu o dezvăluire asupra cauzelor ce au contribuit la creșterea autorității lui V. Putin în rândul societății ruse, afirmând că opoziția în această țară este divizată, slabă și intimidată. Rușii își doresc stabilitate și mândrie națională, și cred că Putin le-a oferit aceste lucruri. Mulți au resentimente față de Occident, pe care îl acuză de ipocrizie și aroganță, deși nu au avut posibilitate să locuiască și nu au vizitat nici o țară din Vest.

Esența regimului lui V. Putin a fost destul de clar expusă de către Bill Browder, care inițial l-a susținut de V. Putin în lupta acestuia cu corupția, însă ulterior intră în conflict cu administrația de la Kremlin, fiind condamnat pentru o pretinsă evaziune fiscală. Monografia „Alertă roșie. Cum am devenit inamicul numărul unu al lui Putin”, redă cu lux de amănunte soarta avocatului său, Serghei Magnițki, care după ce a descoperit o rețea de corupție la nivel înalt și a demonstrat „caracterul de întreprindere criminală al statului rus”, a fost arestat, torturat și ucis în închisoare (p. 20-21).

Caracterul puterii actuale de la Moscova a fost foarte bine redat în lucrarea lui Iurii Felștinski și Aleksandr Litvinenko, „Rusia explodează. Planul secret pentru resuscitarea KGB-ului”. Autorii au relatat despre gravele probleme apărute în cercurile înalte de conducere în procesul de supraviețuire, de salvare a proprietăților agonizante, de reorganizare și transformare a rețelelor secrete de informare de la KGB reorganizat în FSB. Preluarea sub controlul acestei diviziuni secrete a activității economice, financiare și în perspectivă activitatea politică a țării. Pentru a sustrage atenția opiniei publice naționale și internaționale, aceste acțiuni au fost implementate prin mijloace inumane, aruncarea în aer a unor edificii de locuit de pe teritoriul FR și punerea acestor crime pe seama „teroriștilor” ceceni.

Un studiu important cu referire la proiectul de refacere a Imperiului Rus de către Federația Rusă este relatat de către Agnia Grigas în lucrarea „Crimeea și noul imperiu rus”, în care sunt dezvăluite mai multe faze de realizare a proiectului, bazat pe principiul puterii necoercitive, capacitatea unui stat de a-și exercita influența pe baza culturii sale, a valorilor politice și a politicilor externe practicate, care trebuiesc percepute în viziunea rușilor ca ceva legitim și care au autoritate morală.

Limbii ruse în acest sens îi revine un rol de bază, un instrument important și un pretext pentru Rusia de a recurge la metode mai „blânde” sau mai „dure”, cu scopul de a-și păstra influența în anumite zone. Autoarea amintește și de rolul Bisericii Ortodoxe Ruse ca parte a acestei influențe. Patriarhul Kiril, care sprijină în unanimitate regimul de la Kremlin, l-a comparat pe Putin cu „o minune a lui Dumnezeu” trimisă pe Pământ.

Cooperarea științifică cu compatrioții, susținerea diasporei ruse în diverse state ale lumii care reprezintă comunitatea rușilor din afara granițelor FR. Prin utilizarea noțiunii de „compatrioți”, au fost incluși nu doar etnicii ruși, ci și acele persoane de alte etnii din alte state care preferă să vorbească limba rusă. Apatrizii ce au obținut cetățenia FR prin oferirea de pașapoarte cetățenilor altor state care nu au cetățenia statelor independente, sunt susținuți total de FR și devin astfel obiectul politicii externe. Din punct de vedere al doctrinei militare, acest principiu se încadrează în apărarea drepturilor și intereselor cetățenilor ruși și a tuturor celor care etnic sau cultural se simt atrași de Rusia.

Distinsul cercetător Anatol Petrencu menționează că studiul Agniei Grigas merită să fie studiat în universitățile și academiile militare și cele diplomatice din Republica Moldova (RM) și România, dar mai ales de politicienii ambelor state.

Poziția Rusiei în spațiul geografic, primejdiile și amenințările pe care le provoacă FR, amendamentele noi propuse, menite să completeze Constituția FR cu referință la apărarea drepturilor și intereselor compatrioților ruși care locuiesc în afara granițelor FR, așa-zisa „Lumea rusă” („Russkii Mir”) și alte subiecte de ordin geopolitic, știrile false despre manipulare, populism au fost examinate și dezbătute cu diferite ocazii de mai mulți experți și autori din țară și de peste hotare, precum Oleg Serebrian, Cristian Chircă, Armand Goșu, Marian Voicu (p. 22-24).

Publicațiile apărute în etapa demarării ostilităților militare de către FR împotriva statului suveran și independent Ucraina au suscitată și mai mult interesul opiniei publice naționale și internaționale față de istoria și relațiile dintre cele două state. Rezistența eroică a poporului ucrainean și a președintelui Volodimir Zelenski împotriva agresiunii FR au motivat autorii și editorii să scoată de sub tipar mai multe lucrări consacrate liderului ucrainean.

Monografia lui Galalagher Fenwick, „Zelenski. Un actor pe scena vieții și morții”, scoate în evidență biografia președintelui ucrainean și etalează mai multe comparații cu președintele FR.

Războiul din Ucraina nu a lăsat indiferent nici pe autorii și editorii din RM. Scriitorul și publicistul Ion Hadârcă a prezentat jurnalul „Cronica primelor 101 zile de agresiune rusă împotriva Ucrainei”, în care a redat consecvent drama și tragedia poporului ucrainean în fața invadatorului rus (p. 25-26).

Jurnalistul Valeriu Saharneau a scos de sub tipar volumul „Război pe timp de pace”, în care se axează pe mai multe probleme legate de poziția conducerii RM față de agresiunea FR asupra Ucrainei. Autorul cărții menționează că conducerea de la Chișinău a acuzat agresiunea FR împotriva Ucrainei și a oferit tot sprijinul posibil refugiaților ucraineni care au tranzitat teritoriul RM sau au rămas temporar pe teritoriul nostru. Războiul a scos la suprafață un șir de probleme pe care administrația de la Chișinău nu le poate soluționa sau nu dorește. Nu a sistat comerțul și relațiile economice cu statul agresor, deși președintele ucrainean de nenumărate ori a apelat la liderii statelor lumii să înceteze relațiile economice și comerciale cu FR. RM nu s-a aliniat embargourilor impuse FR de statele membre ale Uniunii Europene (UE). În pofida declarațiilor de aderare la UE, RM rămâne în continuare membră a CSI, o organizație politică nefuncțională, însă utilizată de FR ca un instrument de control politic asupra RM (p. 27).

Publicațiile din România, referitor la războiul de cucerire a Ucrainei de către FR, se împart între cele care susțin politica agresivă a FR și cele care condamnă și scot în evidență atrocitățile și crimele comise împotriva umanității. Culegerea de studii „Războiul lui Putin cu lumea liberă. Propagandă, dezinformare, fake news”, realizată de specialiști din Ucraina, România, RM, Ungaria, Bulgaria, Polonia, Letonia, Cehia și Serbia confirmă faptul că, prin eforturi comune, pot fi depistate mai ușor interesele FR de destabilizare a situației în fostele state comuniste.

În urma unei conlucrări dintre profesorul Radu Carp și jurnalista ucraineană Marianna Prîsiajniuk, apare o lucrare interesantă, „Război în Europa. Ucraina, România și Republica Moldova în fața agresiunii ruse”, unde sunt publicate fotografiile color

cu moartea miilor de civili și militari, case, sate și orașe distruse. Lucrarea demonstrează ce pot aduce promotorii pretinsei „Lumi ruse” în spațiul românesc (p. 28).

În același timp, găsim și lucrări care justifică politica agresivă a FR contra Ucrainei. Adepții respectivi se justifică prin faptul că Rusia lui Putin este o „supraputere” mondială, unică în lume, având în vedere armamentul nuclear, întinderile teritoriale, bogățiile naturale. Țările vecine ar fi trebuit, în opinia lor, să se adapteze la realitate, adică la mofturile rușilor. V. Putin este un „genial” conducător capabil să înfrângă Occidentul, să apere „civilizația” rusă de cea occidentală. Putinismul este asemănător religiei creștine, gândit și dezvoltat în FR pe parcursul celor 23 de ani de când acesta se află la putere. Idolul putiniștilor este chiar V. Putin, prezentat drept valoare supremă a Rusiei contemporane: „Avantajul Rusiei nu este petrolul și gazul, ci Vladimir Putin” (p. 29-31).

În ultimul capitol al primei părți, „Izvoarele folosite”, distinsul profesor Anatol Petrencu afirmă că în redactarea acestui studiu a utilizat discursurile oficialilor ruși și ale celor ucraineni, precum și ale altor lideri de state sau organizații internaționale. S-a folosit critic de știrile enunțate de posturile TV și Radio din Ucraina, RM, România și chiar cele din Rusia. În această ordine de idei, este menționată lucrarea tradusă în limba română din limba ucraineană, „Prima lună de război. Cronică evenimentelor. Discursurile președintelui Volodimir Zelenski”, prin care este scoasă în evidență personalitatea președintelui ucrainean, care a jucat un rol decisiv în apărarea Ucrainei. Datorită curajului personal de care a dat dovadă, chiar din primele clipe ale invaziei rusești, poporul ucrainean și Ucraina rezistă în fața invadatorilor. Cartea relatează cronica evenimentelor de război zi cu zi și enunță discursurile președintelui Ucrainei, V. Zelenski, care sunt considerate documente inedite ce au fixat pentru istorie lupta întregii națiuni ucrainene pentru apărarea Patriei sale (p. 32-34).

Partea a doua a lucrării, „Rusia împotriva Ucrainei. Studii” (p. 35-114), este structurată pe 19 capitole și se referă la o analiză a situației pe plan intern și extern a Ucrainei după 24 februarie 2022 și a situației interne a FR, menite prin politicile adoptate să anihileze orice și pe oricine care ar încerca să se opună cursului actual de dezvoltare a FR sau al președintelui V. Putin.

În primul capitol, „Rusia, 2021: Mai la nord de Coreea de Nord”, autorul scoate în evidență selectiv o bună parte din evenimentele derulate pe parcursul anului 2021.

Prin motto-ul „Federația Rusă va fi democratică sau nu va fi deloc”, autorul parafrazează în acest fel pe scriitorul și publicistul francez Andre Malraux, care a afirmat că „Secolul 21 va fi religios sau nu va fi deloc”.

Menționăm în acest caz răfuiala cu opozantul rus Alexei Navalnîi, care, deși nu a furat bani publici, nu a omorât pe nimeni, dar pentru că este un patriot rus aflat în opoziție politică față de acest regim este considerat dușman al FR, este arestat și băgat în pușcărie (p. 35).

Funcționarea și aplicarea legii despre așa-numiții „agenți străini” este o altă „găselniță” a regimului autoritar de la Moscova care vine să îngrădească drepturile și libertățile omului, prin obligativitatea persoanelor sau asociațiilor care au legături cu parteneri din afara FR. Toți aceștia sunt considerați „agenți străini” și sunt obligați să anunțe public acest lucru. În cazul nerespectării sunt drastic sancționați ori activitatea

lor este sistată și scoasă în afara legii, cu riscul de a fi arestați sau obligați a părăsi teritoriul FR (p. 36).

Această lege a „agenților străini” este o unealtă a actualului regim, utilizată pentru a omite organizațiile sau persoanele incomode regimului, cum este și cazul organizației obștești internaționale „Memorial”. Este instituția care în FR a dezvăluit crimele regimului sovietic, a contribuit la reabilitarea miilor de oameni nevinovați – victime ale stalinismului.

În opinia liderilor de la Kremlin, care, speculând cu temele legate de repressiunile politice, afirmă că activitatea organizației „Memorial” știrbește din imaginea Rusiei contemporane prin acea imagine falsă atribuită URSS ca stat terorist, fiind învinuită că este „agent străin” (p. 37).

Oficialii de la Kremlin și propaganda subordonată lor au atacat pe multiple planuri și de nenumărate ori Ucraina. V. Putin personal nu recunoaște poporul ucrainean ca o națiune distinctă de ruși, afirmând de mai multe ori că Ucraina a fost creată de Lenin, a susținut multilateral regimul separatist din estul Ucrainei și a concentrat numeroase trupe la frontierele cu Ucraina.

Deseori la posturile publice radio-tv, deputatul Vladimir Jirinovski a declarat că dacă ar fi în puterea lui ar fi dat ordin să lovească orașele ucrainene cu rachete. Propaganda pentru război agresiv în mai multe state europene este culpabilă și se pedesește prin lege. Politica urmărită și promovată de regimul putinist este să țină în încordare nu doar cetățenii ucraineni, ci și pe locuitorii statelor europene (p. 39).

Capitolul doi, „Ghepardul Asiei Centrale mai șiret ca ursul siberian”, scoate în vizor criza politică și dualismul puterii din Kazahstan, dintre ex-președintele Nursultan Nazarbaev și actualul președinte Kassym-Jomart Tokaev. În conflictul dintre susținătorii celor două clanuri a izbucnit un conflict armat.

În situația creată pentru a lupta cu „teroriștii”, folosindu-se de paravanul Organizației Tratatului de Securitate Colectivă (OTSC: Kazahstan, FR, Armenia, Uzbekistan, Kârgâstan și Tadjikistan), președintele Tokaev a cerut intervenția militară a trupelor acestor state, mare parte fiind cele ale FR. Acest aspect nu a trecut cu vederea și la puțin timp, la întrederea ministerelor de externe ale celor două state, s-a putut vedea „îngrijorarea puternică a Chinei” față de prezența trupelor străine în Kazahstan. Fiind certat cu Occidentul și căutând o alianță cu China, V. Putin a înțeles foarte repede aluzia și a dat înapoi (p. 40-43).

Cel de-al treilea capitol, cu un titlu neaoș basarabean, „Nu uitați de unde ieși gazîli”, face referință la o expresie nedemnă a unui oficial de rang înalt cu funcție de răspundere în stat, Eugenia Ostapciuc, președintele Parlamentului RM, care pleda din răspunderi pentru păstrarea stării de colonie și la directa dependență energetică a RM față de FR. Aceasta nu era altceva decât conformarea RM cu situația de subordonare veșnică față de FR, o aluzie la faptul ca moldovenii să fie cumiși și ascultători față de ruși și să plătească atâta cât li se cere.

Guvernările precedente nu au întreprins nimic pentru a diversifica sursele energetice ale țării, a completa independența politică cu cea economică. Ajunși în situația în care ne-am pomenit în fața șantajului din partea Gazprom-ului rusesc, cu prețurile exagerat de mari la gazele naturale și a altor probleme, autorul monografiei sugerează autorităților statului RM în persoana președintelui și a prim-ministrului soluția cea mai viabilă și mai rapidă, reunirea cu România (p. 44-45).

Cel de-al patrulea capitol, intitulat „Premisele, mersul și perspectivele războiului ruso-ucrainean”, este de fapt denumirea unui articol publicat de autor în anul 2022 la Cluj-Napoca, în care este omagiat profesorul Vasile Pușcaș la împlinirea onorabilei vârste de 70 de ani.

Cu riscul de a repeta unele subiecte relatate și expuse în lucrare anterior, profesorul Anatol Petrencu atenționează asupra efectului nociv al propagandei oficiale a Kremlinului, subordonată autorităților ruse, care a promovat și continuă să distorsioneze imaginea falsă a istoriei ucrainenilor, a limbii, culturii și statului.

Istoricul Anatol Petrencu indică care au fost premisele invaziei rusești în Ucraina, etapele operațiunilor militare, urmările războiului pentru ucraineni și care au fost sursele din care s-a inspirat în realizarea acestui studiu, evidențiind documentele oficialilor ruși și ucraineni, informațiile agențiilor de presă ruse, ucrainene, române, germane și alte surse credibile verificate.

Autorul insistă a scoate în evidență un aspect sensibil, cum este educația în spiritul „patriotismului” rusesc și al „sacrificiului” pentru Rusia. Educația patriotică a tinerilor în FR este realizată din fragedă copilărie și poartă un caracter militar-agresiv: defilări ale elevilor în coloane a câte patru în rând, cu diverse drapele paramilitare, cu cântece patriotice și militare. Educația se face prin tabere și cluburi de vară în care tinerii sunt antrenați în mânuirea armelor, la lupte marțiale.

Ba mai mult, implicarea copiilor pentru a „sărbători” în loc de a comemora ziua de 9 mai, în fenomenul numit „Regimentul nemuritor”, îmbrăcați în uniforme asemenea celor ostășești, cu portrete ale militarilor ruși care au luptat în cel de-Al Doilea Război Mondial contra Germaniei naziste, având în piept panglica bicoloră „Sfântul Gheorghe” sau unele însemne ale URSS, în unele cazuri ordine sau medalii militare, este un fenomen îngrijorător, cu mai multe semne de întrebare și mai puține răspunsuri din partea organelor de stat competente (p. 46-49).

Războiul agresiv al FR contra Ucrainei mai scoate în evidență calculele eronate și strategia militară greșită a cotropitorilor, care au considerat că în 72 de ore Kievul va fi ocupat, conducerea Ucrainei va capitula, iar Rusia victorioasă își va extinde teritoriul. Ucraina a rezistat, a dejucat planurile agresive și luptă în continuare cu succes pentru eliberarea teritoriului național. A demonstrat că nu Ucraina, ci Rusia este un stat eșuat, cu o conducere coruptă și ruptă de realitatea cotidiană. Altfel spus, Ucraina nu își dorește „eliberarea” și pe „eliberatorii” ruși (p. 50-54).

În cel de-al cincilea capitol „Exportul grâului din Ucraina”, distinsul profesor vine să dezmință o informație transmisă la posturile de radio din RM referitor la semnarea unui acord ruso-ucrainean la Istanbul, cu privire la exportul de grâu din Ucraina. În acest sens, se face o precizare de către consilierul președintelui Ucrainei, Mihail Podoleak: nu a fost semnat un acord direct între Ucraina și FR pe acest subiect. Acordul privind exportul grâului pe mare din Ucraina are două părți. Prima se referă la exportul grâului din porturile ucrainene prin apele teritoriale ucrainene spre Turcia, semnat de Turcia, Organizația Națiunilor Unite (ONU) și Ucraina, fără FR. Altă parte a acordului, semnat de FR, ONU și Turcia, fără Ucraina, prin care Moscova a garantat că nu va împiedica transportul de grâu.

Prin medierea făcută la Istanbul, guvernul de la Ankara a demonstrat omenirii capacitatea Turciei de a contribui la stabilirea păcii în regiune. Acest acord a fost catalogat ca fiind o mică victorie a ONU și a Ucrainei față de FR (p. 55-56).

Lansarea volumului „Soarta democrației” de către academicianul Andrei Marga, care a declarat că Ucraina trebuie să cedeze teritoriile României, Rusiei, Ungariei și Poloniei, a lansat un scandal enorm și o reacție adecvată în presa românească, iar profesorul Anatol Petrencu, președintele Asociației Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu”, a venit cu un răspuns dur adresat autorului respectiv, expus în articolul „A purta titlul de academician nu înseamnă obligatoriu să fii înțelept/școlit. Cazul: Andrei Marga”, lansat pe blogul profesorului la 18 septembrie 2022.

Distinsul profesor universitar A. Petrencu spulberă fără drept de apel, etapizat și cu argumente expuse pe înțelesul tuturor propaganda putinistă și cea antiromânească lansată recent de Andrei Marga, un fost colaborator al Securității și un comunist notoriu.

Concluzia expusă de către Anatol Petrencu este aceea că Marga este o „conservă” rusească pe care Kremlinul o scoate să se reproducă public într-un moment cu valențe importante. Marga susține literalmente războiul genocidar al FR contra Ucrainei, pe care evită să îl numească „război”. Poziția lui nu denotă nicidecum suveranism, ci contrariu, dorește ca România să se debaraseze de NATO și UE pentru a fi la discreția FR, exact ca și teritoriile românești din stânga Prutului. Asta presupune o dependență de așa-zisa „lume rusă”, care nici pe departe nu se înscrie în esența cuvintelor de „suveranism” și „independență” (p. 57-61).

Capitolul șapte al lucrării, intitulat „O săptămână istorică sau Rusia – stat terorist”, scoate în evidență realitățile dure ale războiului și demonstrează faptul că conducerea FR promovează deschis o politică de teroare și genocid față de locuitorii din Ucraina. Bombardarea nemiloasă a Ucrainei pe data de 10 octombrie 2022, a demonstrat lumii întregi că Rusia este un stat terorist.

Conflictul din Ucraina a căpătat proporțiile unui război de mare amploare. Zilnic sunt lansate rachete cu baze terestră și aeriană sau din submarine. Fiind nepuțincoasă în confruntarea directă cu forțele militare ucrainene, FR încearcă să distrugă centralele de termoficare, cele de producere a energiei electrice cu aplicarea dronelor și a rachetelor, cu bombe asupra populației civile. În rezultatul acestor acțiuni militare zilnic mor oameni civili și este distrusă infrastructura țării.

Rusia șantajează Occidentul cu distrugerea centralelor nucleare ucrainene, altfel spus crează o situație incertă lumii europene, iar populației ucrainene condiții grele de trai, crezând naiv că prin aceasta populația va cere conducerii Ucrainei să încheie pacea.

Însă toate aceste momente dificile au creat efectul bumerang-ului pentru conducerea FR. Conducătorii statelor membre ale Grupului G-7, reuniți la o consfătuire *on-line*, la care a fost invitat și președintele Ucrainei, V. Zelenski, au adoptat câteva decizii importante. Printre ele se evidențiază propunerea președintelui V. Zelenski de încheiere a războiului dintre FR și Ucraina, dar în baza condițiilor părții ucrainene. Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE), a adoptat o rezoluție istorică prin care a calificat regimul rus drept unul terorist (p. 62-66).

Cel de-al nouălea capitol, „Războiul agresiv al Federației Ruse împotriva Ucrainei: analiza situației actuale”, este de fapt titlul prelegerii ținute de profesorul A. Petrencu pe data de 23 februarie 2023 în Sala Azurie a Academiei de Științe a Moldovei, publicată ulterior în revista „Akademos”, 2023, nr. 1 (68), p. 109-113, în care au fost expuse principiile de convețuire pașnică a popoarelor și cele de soluționare a pro-

blemelor (diferendelor) între state atunci când ele apar și este explicată starea actuală a războiului purtat de FR împotriva Ucrainei.

Cu riscul de a repeta aceleași subiecte relatate și expuse de către autor în cel de-al cincilea capitol, profesorul Anatol Petrencu evidențiază rezistența și eroismul militarilor ucraineni, care au răsturnat planul grandios de cucerire a Ucrainei din partea Rusiei, și trasează unele concluzii, expuse sub formă de condiții referitoare la sfârșitul războiului din Ucraina.

După o șovăire vădită în primele săptămâni de la declanșarea războiului contra Ucrainei, Occidentul s-a mobilizat în vederea susținerii financiare, militare, materiale, logistice a victimei din partea agresorului. Autorul demonstrează criza prin care trece ONU. Conform statutului său ar fi trebuit să preîntâmpine sau să nu admită declanșarea vreunui război în lume și menționează neputința acestei organizații internaționale în oprirea agresiunii FR contra unui stat independent (p. 69-79).

Capitolul zece, „Războiul agresiv al Rusiei împotriva Ucrainei: analiza recentelor contribuții istoriografice. Russia's War of Aggression Against Ukraine: Analysis of Recent Historiographical Contributions”, nu este altceva decât textul comunicării expuse pe 7 iunie 2023 în cadrul Conferinței științifice internaționale „Perspectivile și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației”, ediția a X-a, de la Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul.

Este practic aceeași relatare expusă în capitolul 2 al acestei lucrări, numai că de data aceasta autorul vine cu un rezumat redactat în limbile română și engleză, și scoate în evidență trei cuvinte-cheie: *Ucraina, Rusia, istoriografia războiului*, prin care este redată chintesența problemei, o introducere, metodologia cercetării și rezultatele obținute.

Concluzia autorului studiului respectiv este că războiul agresiv al FR împotriva Ucrainei a determinat mulți intelectuali să se aplece asupra evenimentelor sângeroase din Ucraina, demonstrând solidaritate cu victimele războiului și condamnarea cotropitorilor ruși (p. 80-86).

În „Barbaria rușilor în Ucraina și poziția Chișinăului oficial”, profesorul universitar Anatol Petrencu, pe lângă constatarea faptului că războiul FR contra Ucrainei condamnat de comunitatea internațională continuă și acum, a demonstrat criza mai multor organizații internaționale menite să preîntâmpine sau să oprească războiul. Autorul evidențiază unele aspecte ale politicii guvernanților de la Chișinău în condițiile războiului purtat de Rusia contra Ucrainei.

Susținută de comunitatea internațională, Ucraina continuă să își apere libertatea și suveranitatea țării, dar și valorile democrației occidentale, printre care și pe cele ale RM, afectată și ea de război. Chișinăul a acuzat agresiunea FR contra Ucrainei, a oferit tot sprijinul refugiaților ucraineni, însă războiul a scos în evidență un șir de probleme pe care administrația de la Chișinău nu le poate soluționa sau nu dorește acest lucru.

În această ordine de idei, cu riscul de a repeta alte aspecte delicate ale subiectului, cum ar fi încetarea relațiilor economice și comerciale cu FR, RM nu a îndeplinit acest angajament. Prin acest mod, statul agresor, FR, este de fapt și agresorul propriei integrități teritoriale, care mai este și un sponsor al terorismului – alimentat și din comerțul cu RM, lipsa voinței clare a administrației de soluționare a conflictului înghețat de la Nistru. Administrația RM, în pofida declarațiilor de aderare la UE, nu s-a ali-

niat embargourilor impuse de statele membre UE. RM continuă să fie membră a CSI – o organizație politico-economică nefuncțională, dar utilizată de FR ca un puternic instrument de control al RM.

Autorul lucrării afirmă că enumerarea „restanțelor” administrației de la Chișinău pot continua și își exprimă un sentiment de jenă față de eroicul popor ucrainean, datorită cărui fapt RM există în continuare ca stat independent (p. 87-91).

Cel de-al doisprezecelea capitol din partea a doua a lucrării, intitulat „D-ale istoriei ... Rușii au aruncat în aer barajul hidrocentralei de la Kahovka sau Timpuri noi, aceleași tactici”, scoate în evidență maniera și experiența multiseculară a rușilor de aplicare în practică a tacticii „pământului pârjolit”. Atunci când nu mai sunt în stare să ducă cu ei bunurile materiale și pentru a nu fi folosite de adversar, în timpul retragerii este aplicată tactica de distrugere a lor.

Autorul aduce un șir de exemple din istorie în care rușii au recurs la astfel de cazuri: incendierea Moscovei la 1812 în fața trupelor franceze ale lui Napoleon; directiva lui Stalin din 29 iunie 1941 cu referire la toate bunurile de preț, inclusiv metalele neferoase, grâul și combustibilul, obiectele imobile, instituții administrative, culturale și sociale, ce nu pot fi evacuate să fie aruncate în aer; în fața trupelor germane aflate în ofensivă, pentru a nu trece pe malul opus al râului Nipru, sovieticii au aruncat în aer barajul „Dneproghes” al Centralei hidroelectrice de la Zaporojie.

În cazul dat, pentru a zădărnici contraofensiva armatelor ucrainene și pentru a inunda insulițele de pe Nipru ocupate de militarii ucraineni, a fost luată decizia de a arunca în aer barajul hidrocentralei de la Kahovka. Luați prin surprindere de imensitatea daunelor provocate, autoritățile de la Kremlin au dat vina pe partea ucraineană. Nu este prima dată când ei afirmă că ucrainenii înșiși bombardează propriile orașe.

Daunele provocate din punct de vedere militar, în comparație cu proporțiile catastrofei ecologice, sunt incomensurabile, deși comandamentul militar ucrainean va fi nevoit să adopte o nouă strategie militară contra cotropitorilor în acest sector.

Pe lângă termenul „genocid” – exterminare în masă a omului de către om utilizat de militarii ruși contra populației civile în Ucraina –, putem evidenția un alt termen, „ecocid” – distrugerea în masă a florei și faunei ca urmare a catastrofei ecologice provocată de ruși și în urma căreia prin înec au pierit zeci de mii de animale domestice și sălbatice (p. 92-94).

Capitolul treisprezece din partea a doua a lucrării, intitulat „Vladimir Putin și jocul cu istoria”, scoate în evidență viziunea și maniera cunoscută a președintelui Putin, profund greșită, referitoare la războiul declanșat în Ucraina. În condițiile insucceselor militare pe frontul ucrainean, acesta încearcă să susțină propagandistic țara pe care o menține într-un permanent „vacuum” și „întuneric” în ceea ce privește accesul la informație.

Pe un fundal istoric „desenat” de Putin, privind situația frontierelor actuale din Europa, se încearcă a implementa și a transfera zăzanie între SUA și Europa occidentală, între germani și polonezi, între polonezi și ucraineni, între guvernele statelor UE și electoratele acestor state. Discursul lui V. Putin în cadrul ședinței Consiliului de Securitate al țării din 21 iulie 2023 poate fi luat ca model de dezinformare crasă a opiniei publice, parte a războiului hibrid purtat de FR (p. 95-98).

Anatol Petrencu, în capitolul intitulat „Rusia, înainte, spre trecutul stalinist”, afirmă cu îngrijorare și stupeoare că criza unor idealuri de viitor, precum bunăstarea,

democrația, recunoașterea sinceră a crimelor comise de regimul țarist și comunist în care s-a pomenit Rusia contemporană după 1991, i-a făcut pe cei care se află la cârma FR să accepte și să promoveze astăzi figuri odioase ale trecutului istoric.

Este important să nu uităm istoria și să nu glorificăm figuri care au adus suferință și moarte în lume. Stalin a fost responsabil pentru milioane de vieți pierdute și pentru o reprimare brutală a poporului său. Nu ar trebui să uităm niciodată aceste atrocități și să ne asigurăm că ele nu se vor repeta în viitor. De aceea, este crucial să avem o abordare critică și obiectivă atunci când vorbim despre figuri istorice controversate precum Stalin. Monumentele și discursurile care îl glorifică ar trebui să fie analizate în contextul istoric și politic al vremurilor sale, iar educația și conștientizarea publicului ar trebui să fie prioritare în acest sens. În final, trebuie să ne asigurăm că istoria este prezentată în mod corect și echilibrat, cu toate aspectele sale, inclusiv cele mai întunecate și mai controversate. Acest lucru ne va ajuta să învățăm din greșelile trecutului și să evităm repetarea lor în viitor.

Dezvelirea celor două monumente dedicate lui I. Stalin, unul la Volgograd în luna februarie 2023, și altul în orașul Velikie Luki, din regiunea Pskov, pe 15 august 2023, demonstrează cu lux de amănunte că FR și administrația de la Kremlin este în plin declin moral și ideologic. Concluzia autorului: putinismul este stalinismul secolului XXI (p. 99-100).

La ședința Consiliului șefilor de state ale CSI din Bișkek, capitala Kârgâstanului, din 13 octombrie 2023, unde au fost puse în discuție cauzele ieșirii unor state din componența CSI, ne referim la Armenia și Ucraina, președintele Federației Ruse V. Putin, într-o replică referitoare la RM a afirmat: „Ну, а такая страна как Молдова, она практически утрачивает свою идентичность. Элиты этой страны вообще считают, что они не молдаване. Они называют себя румынами. Но это их выбор ...”.

Autorul lucrării, în capitolul „Vladimir Putin ne-a dat dezlegare”, constată că prin enunțarea acelei replici președintele FR ne-a amintit indirect tuturor că „noi suntem români și punctum”. Astfel, RM își regăsește identitatea etnică, acea identitate pe care ani la rând comuniștii sovietici și actualii comuniști deghizați în socialiști încercau din răspuțeri s-o dea uitării.

Putin a recunoscut un adevăr: „moldovenii” în realitate sunt români, iar locuitorii spațiului dintre Prut și Nistru sunt moldoveni, pentru că sunt băștinașii Moldovei istorice și alături de munteni, maramureșeni, ardeleni, olteni sunt români și fac parte din Neamul Românesc.

În privința a ceea ce numește V. Putin „elitele Moldovei”, care se consideră români, Anatol Petrencu cu regret afirmă că nu toate „elitele” recunosc acest adevăr.

Cât de paradoxal ar fi, dar autoritățile de la Chișinău promovează în discursurile lor „concepția” moldovenismului și a societății „civice moldovenești”. În discursurile oficiale sunt evitate utilizarea cuvintelor „român”, „românesc”, „România”, menționându-se că noi suntem moldoveni, adică cetățeni ai RM. Însă, în procesul de integrare a RM în UE, noi ne integrăm ca cine? Ca moldoveni sau să avem curajul și să spunem lucrurilor pe nume: suntem români și intrăm în UE ca români (p. 101-102).

Aceeași linie de abordare a subiectelor sensibile față de războiul din Ucraina și față de actuala conducere a RM este adoptată de autorul lucrării atunci când vine vorba de „Războiul agresiv al Rusiei în Ucraina și poziția Chișinăului oficial”.

De doi ani de zile FR continuă să omoare oameni și sistematic distruge infrastructura satelor și orașelor ucrainene. Comunitatea internațională a condamnat agresiunea rusă, a susținut și ajutat poporul ucrainean cu armament și bunuri materiale, a sistat un șir de activități politice, economice, financiare, comerciale, culturale, sportive, turistice cu FR și s-a solidarizat cu poporul ucrainean.

În această ordine de idei conducerea RM, deși a condamnat verbal agresiunea FR în Ucraina, a primit refugiați ucraineni și a acordat susținere necesară Ucrainei, nu s-a aliniat politicilor promovate de UE față de statul agresor FR. Este necesar să înțelegem că nu este suficient doar să declari politica de a accede în UE, ci trebuie să o promovezi și să dai dovadă de deziderate prin fapte și exemple concrete. RM continuă să întrețină relații comerciale cu FR, nu a sistat legăturile de transport cu Rusia, zilnic sunt organizate curse cu autocare din și spre FR, ba mai mult nu a fost sistată nici călătoria pe ruta feroviară care trece prin Ucraina.

În pofida denunțării unor acorduri, RM rămâne în continuare membră a CSI. Conducerea de azi a RM nu este exigentă și nu oferă o perspectivă clară pentru cetățenii acestei țări: ne integrăm în UE, dar rămânem sau ieșim din CSI?

Administrația de la Chișinău nu posedă o strategie clară, o soluție-cheie de rezolvare a referendum-ului transnistrean și rămâne la cheremul administrației de la Tiraspol, prin faptul că permite transportul gazelor naturale rusești în regiunea separatistă, la centrala electrică de la Kuciurgan și culmea, zice autorul – mai și cumpărăm energia electrică!

Conducerea de azi a RM trece cu vederea și lasă discursurile față de subiectul NATO în afara spațiului și dezbaterilor publice. Trebuie să specificăm și să reamintim că statele ex-comuniste care au fost admise în UE au intrat inițial în NATO (p. 103-105).

Un capitol special, dedicat celui mai renumit adversar al regimului lui V. Putin, autorul lucrării l-a acordat lui Alexei Navalinîi, reprezentantul de vază al liberalilor ruși. În „Dispariția lui Navalinîi”, Anatol Petrencu ne relatează că asasinarea principalului opozant al liderului de la Kremlin demonstrează cât de mult s-a degradat statul și societatea rusă. Ceea ce ne uimește este neputința rușilor și renunțarea lor la lupta pentru dreptate, libertate, corectitudine promovate anterior de A. Politkovskaya, Boris Nemțov și alți oameni politici care au fost asasinați de regimul putinist. După toate aceste asasinări și după ce în războiul agresiv al Rusiei împotriva Ucrainei au fost uciși peste 400.000 militari ruși, autorul concluzionează: nici un alt stat din lume nu ar mai fi continuat acest război absurd, dar nu și rușii. Atunci care ar mai fi credibilitatea oferită de FR pentru ca RM sau orișicare alt stat din Europa ar mai dori să colaboreze cu Rusia? (p. 106-107).

Distinsul cercetător, în capitolul „Tradiționala obrăznicie a rușilor”, subliniază în mod clar situația tensionată și periculoasă în care RM se află, având în vedere șantajul, amenințarea și posibila invazie din partea FR. Acest lucru este evidențiat prin multiplele exemple de declarații ofensatoare făcute de Maria Zaharova, purtătoare de cuvânt a Ministerului de Externe al FR, cu privire la afacerile interne ale RM. Este important să fim conștienți de aceste amenințări și să acționăm în mod responsa-

bil pentru a ne proteja suveranitatea și integritatea teritorială. Este esențial să fim uniți și să colaborăm cu partenerii noștri internaționali pentru a contracara orice încercare de destabilizare sau invazie din partea FR (p. 108-110).

Întrebarea retorică a autorului este: ce facem noi pentru a ne salva libertatea și viitorul democratic? Potrivit lui A. Petrencu, este semnificativ să înțelegem istoria și importanța organizațiilor politico-militare cu scopuri defensive, precum NATO.

În ultimul capitol din partea a doua a lucrării, „NATO și securitatea de stat a Republicii Moldova”, distinsul profesor subliniază că existența RM ca stat independent este însoțită de o amenințare reală de cucerire din partea FR. Prin urmare, pentru a ne proteja libertatea și viitorul democratic, este crucial să fim conștienți de aceste amenințări și să colaborăm cu organizații precum NATO. Este important să fim uniți și să acționăm în mod responsabil pentru a ne apăra valorile democratice și independența statului nostru.

Autorul subliniază două căi prin care teritoriul RM ar putea fi securizat. Prima ar fi reunirea cu România, care ar rezolva simultan problema aderării la NATO și la UE. A doua cale ar fi aderarea directă la NATO, pentru a asigura integritatea teritorială a RM, urmată de aderarea ulterioară la UE. Autorul consideră că România, Ucraina și SUA au un rol prioritar în asigurarea securității RM și a securității regionale. Cu toate acestea, inițiativa de a constitui un mecanism de securitate trebuie să vină din partea autorităților statului RM. Este important ca deciziile privind securitatea și viitorul democratic al țării să fie luate cu responsabilitate și în interesul cetățenilor (p. 111-114).

A treia parte a lucrării, intitulată „Războiul de cotropire al Rusiei analizat în cadrul forurilor științifice”, este structurată în patru capitole și relatează despre realizările efectuate pe parcursul anului 2023 în cadrul a două conferințe internaționale și a două Mese rotunde (p. 115-125).

Conferința științifică organizată de Asociația Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu”, desfășurată pe 24 februarie 2023 la Biblioteca Națională a Republicii Moldova cu prilejul aniversării unui an de la declanșarea războiului agresiv al FR contra Ucrainei. A avut pe ordinea de zi tema de dezbatere „Politica agresivă a Federației Ruse față de statele din spațiul fost sovietic”.

Anatol Petrencu, moderatorul acestei conferințe, a amintit despre faptul că a fost adoptată o Declarație, prin care Asociația a condamnat agresiunea FR contra Ucrainei și, rând pe rând, a invitat pe toți vorbitorii înscriși la conferință să își expună părerile vizavi de acest război (p. 115-117).

Conferința științifică internațională „Presa și cultura în spațiul european”, organizată de Asociația Română de Istorie a Presei, condusă de președintele Asociației, Cătălin Negoită, s-a desfășurat între 6-7 octombrie 2023 în cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați. Conferința s-a desfășurat în cadrul a patru secțiuni, având ca temă de discuție „Războiul hibrid reflectat în mass-media” (p. 118-121).

În incinta Centrului de Informare și Documentare NATO de la Chișinău, pe 8 noiembrie 2023 a avut loc o Masă rotundă. Subiectul dezbătut a fost „Securitatea națională poate fi asigurată doar prin accesarea Republicii Moldova în NATO”, la care a fost pusă în discuție problema actuală de asigurare a securității naționale a RM în contextul războiului FR contra Ucrainei. Ideea acestei întruniri, din cauza percepției eronate care predomină în mentalul colectiv al societății noastre despre NATO, a

fost de a promova convingerea că securitatea cetățenilor RM poate fi asigurată doar prin aderarea la NATO.

Au fost expuse mai multe concepții de realizare a acestei politici. Una dintre ele ar fi concepția unionistă, care sugerează că RM își poate realiza acest deziderat doar prin reunirea cu România, un stat membru al UE și al NATO. O altă opțiune este bazată pe realitatea cotidiană susținută de actuala conducere a RM. Aceasta promovează existența statului independent RM și aspiră la integrarea în UE, dar fără aderarea la NATO (p. 122).

O Masă rotundă, cu genericul „Ucraina, doi ani de rezistență împotriva invadatorilor ruși”, a fost organizată pe 22 februarie 2024 de Asociația Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu” la Biblioteca Națională a Republicii, cu prilejul aniversării a doi ani de la declanșarea războiului agresiv al FR contra Ucrainei.

Participanții la eveniment au condamnat războiul agresiv, au manifestat solidaritate cu victimele agresiunii ruse, au vizionat o peliculă de scurt metraj cu imagini despre ororile războiului, au asistat la lansarea cărții profesorului Valeriu Dulgheru, „Cronica unui război criminal”. Toate aceste momente au fost armonios împletite cu melodii interpretate de elevii Școlii de Muzică „Eugen Doga” din Chișinău și de dorința adresată poporului ucrainean de a obține o victorie cât mai grabnică (p. 123-125).

Conferințele și Mesele rotunde au reprezentat o platformă importantă pentru schimbul de idei, informații și opinii legate de subiectul abordat. Participanții în cadrul acestor evenimente au dezbătut subiectul din mai multe perspective, au venit cu argumente și idei interesante. Dezbaterile au avut un caracter productiv și au ajutat la înțelegerea mai profundă a temei discutate. Totodată, participanții au avut ocazia să își exprime opiniile, să împărtășească cunoștințele cu ceilalți, să contribuie la o abordare interdisciplinară a subiectului, să faciliteze o mai bună înțelegere prin dezvoltarea unui dialog constructiv și la promovarea cunoașterii în comunitatea academică.

În concluzie, autorul subliniază că acțiunile agresive ale FR în Ucraina au creat o serie de consecințe atât la nivel regional, cât și la nivel global. Președintele Rusiei, V. Putin, a decis să restabilească măreția de odinioară a URSS, însă a utilizat în acest scop metode care au dus la încălcarea tuturor tratatelor internaționale și bilaterale ruso-ucrainene.

A constatat apariția lucrărilor consacrate evenimentelor din Ucraina cu autori care au viziuni diferite: cei care condamnă agresiunea FR în Ucraina și sunt solidari cu victima agresiunii și cei care promovează politica agresivă a Rusiei, ridică în slăvi dictatorul de la Kremlin și consideră FR o supraputere mondială.

A scos în evidență carențele existente din punct de vedere economic și tactic în armata rusă, și a combătut ideea promovată de ruși precum că armata lor este a doua putere militară din lume.

A demonstrat impotența organismelor internaționale, în cazul dat ONU, Crucea Roșie Internațională și Agenția Internațională a Energiei Atomice, menite să preîntâmpine și să asigure pacea în lume. Este important să se găsească soluții diplomatice pentru a rezolva conflictul și a restabili pacea și securitatea în regiune. De asemenea, este necesară o mai mare implicare a comunității internaționale în prevenirea și soluționarea conflictelor, astfel încât situații similare să nu mai aibă loc (p. 126-127).

Cele nouă anexe de la sfârșitul acestei lucrări, reprezintă de fapt recenziile cărților apărute la diferite edituri cu referință la războiul și situația din Ucraina analizate de profesorul Anatol Petrencu. Ele vin să completeze informațiile expuse anterior în lucrare și contribuie la o mai bună cunoaștere a autorilor și publicațiile acestora din țară și de peste hotare (p. 128-177).

În încheiere, constatăm că lucrarea recent apărută reprezintă un instrument valoros pentru înțelegerea contextului istoric al conflictului din Ucraina și al impactului acestuia asupra relațiilor internaționale. Autorul a reușit să ofere o perspectivă cuprinzătoare asupra evenimentelor din Ucraina, analizându-le într-un mod obiectiv și echilibrat.

De asemenea, munca de cercetare a autorului este evidentă în detaliile prezentate și în interpretările argumentate. Este important de menționat că lucrarea abordează subiecte sensibile și controversate pe care autorul reușește să le trateze cu profesionalism și acuratețe. Prin urmare, această operă reprezintă o contribuție semnificativă la literatura de specialitate și poate fi folosită ca sursă de informație de către cei interesați de studiul conflictelor internaționale.

În concluzie, lucrarea este o realizare remarcabilă, merită să fie studiată și apreciată de o gamă largă de cititori. Este un exemplu de lucru, de cercetare riguroasă și documentată, care aduce o contribuție semnificativă la înțelegerea unui subiect complex și actual. Bravo autorului și felicitări pentru această apariție.

Dr. Anatolie Povestca

